

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 30.—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10499

Enoletna bilanca

Pred letom dni se je prvič pojavilo v naši javnosti »Združenje borcev Jugoslavije«, prvič je tedaj povedalo javno, kaj je in kaj hoče. Eno leto je mnogo v življenju posameznika, zelo malo pa v življenju naroda in države. Dobro in koristno je, ako se ob tem časovnem mejniku ozremo nazaj v preteklo dobo in pregledamo v duhu pot, ki smo jo prehodili. Jasen pregled preteklosti nam omogoča, da vidimo najpravišnje pot v bodočnost, da dosežemo velike cilje, ki smo si jih postavili.

Kaj smo hoteli, ko smo šli pred enim letom na delo, in kaj smo dosegli v tem času?

Hoteli smo in tudi sedaj hočemo z isto neomajno voljo in vročo vero vsestransko obnovo Jugoslavije. Videli smo, da je država, ki je plod dragocene krvi in žrtve naših najboljših sinov, zašla v težak položaj, da jo tlači gospodarska in moralna kriza. Videli smo in vidimo, da naša zemlja, ki je tako bogata po svojih naravnih zakladih in tako revna po svojih gospodarskih dobrinah, ne nudi jugoslovanskemu človeku, človeka dostojne eksistence. Videli smo, da propadajo etične vrednote našega naroda, da se javno življenje pogreza v grob materijalizem, ki je začetek konca. Z boleštvom smo gledali vso to divjo gonjo in borbo sebičnežev in dlakocepcev za svoje umazane interese pod krinko visokodonečih fraz. Niti za en trenutek nismo dvomili nad tem, da se vrše vsi ti nezdravi pojavi le na površini, da pa je naš narodni organizem v jedru zdrav ter da bo premagal tudi to bolezen. Ker ni bilo nikogar drugega, smo se mi odločili za vsenarodno gibanje, ki naj ozdravi naš narodni in državni organizem.

Šli smo med ljudstvo ter mu na neštevilnih sestankih, shodih, in taborih razlagali svoj evangelij; pod praporom idealizma smo zbirali okoli sebe vrste poštenjakov in idealistov, ki jim koristi naroda in države niso fraza, ampak izraz globokega prepričanja. Rojeni iz potrebe naroda in države, smo bili in hočemo biti vedno glasniki tega, kar ljudstvo čuti in potrebuje. Zato smo imeli že od prvega trenutka najožji duševni kontakt z ljudstvom, ki se je z elementarnim navdušenjem oklenilo naših vrst. Širili smo v ljudstvu državno zavest in jugoslovanski evangelij; za nas pomeni jugoslovanstvo dejansko enakopravnost vseh treh bratov, pravičnost in spoštovanje človeka ter vseh moralnih vrednot naroda. Povedali smo našemu ljudstvu, da mu je zagotovljena bodočnost samo v Jugoslaviji, da se mora boriti za svoje pravice samo v okvirju te države; da moramo biti Slovenci konstruktivni član jugoslovanske družine in da pojde nam le tedaj bolje, ako se razmere v celi državi zboljšajo.

Naša pot v preteklem letu ni bila z rožicami posuta, ampak težka borba s temnimi silami, ki namenoma ali pa iz sebičnih razlogov zadržujejo razvoj našega naroda. Temne sile so se posluževale temnih, nepoštenih sredstev v borbi z nami. Očitati so nam, da mi nismo državotvorni, sami pa rušijo državo s svojo nesposobnostjo, sebičnostjo in strankarstvom; očitati so nam, da smo separatisti, ker niso razumeli ali niso marali razumeti našega jugoslovanstva; pa kako naj razumejo naše jugoslovanstvo, ko so pa z napačnimi metodami kompromitirali jugoslovansko idejo med ljudstvom? Kdo koristi jugoslovanski ideji? Tisti, ki hoče napraviti iz nje privilegij in monopol male peščice, ki jo izkorišča v svoje sebične namene, ali mi, ki nam je ideal napraviti iz slehernega Jugoslavana ponosnega in navdušenega borca za jugoslovansko idejo, zavedajočega se svojih dolžnosti pa tudi pravic?

Kaj smo dosegli tekom enega leta?

Janez Čuček:

Trdno stoje fantovske vrste...

Po onem strašnem dogodku je utihnilo pri nas vse, kar je povzročalo naša medsebojna trenja, in nastopilo je nekako premirje. Vse nas je pretežno prizadela izguba, katere smo se najmanj nadejali od vseh, ki smo jih slutili. Angel smrti je zaplaval nad našo drago domačijo...

Nehote smo se zbal najhujšega, kar lahko pride nad ljudi. Starejši so nam pravili globoko zaskrbljeni, kako je taka prilika zanetila grozni požar, v katerem je izgoreval svet. In nehote se je ozrl narod po mladih, ki bi imeli prvi nastopiti v novo zgodovino svojega naroda — prvič kot svobodni sinovi iz svoje volje, da maščujejo svojega mrtvega poglavarja. Dolge vrste fantovske so se zganile in zasvetile so se jim oči — stisnjenih pesti so čakali dne, ko pohite na mesta svojih starejših prednikov, ki so jim s svojo krvjo priborili svobodo domovine.

In njihove strnjene vrste stoje še danes v zanosu mladih sil... Trdno stoje in brez strahu — vzdramljena so njihova srca, zjasnilo se jim je v duši, od negotovosti svoje bodočnosti v temi tava-joče. Kar je bilo poprej skoro avtomatična zavest skupnosti, kar je prej bilo skaljeno vsled križajočih se smeri, interesov in namenov, to vse je nenadoma dozorelo — čez noč, v tisti noči, ko je strašna slutnja postala bridka resnica, ko jih je našel novi dan sirote. Za hip so klonile roke ob delu, povesele so se glave nad njim, srca je stisnil jekleni obroč, ki je nenadoma segel po njihovem najdražjem, po njihovem življenju, mladem, komaj dobro začetem.

Ko pa je slovenski fant odmolil svojo prvo kratko molitev za Njim, ko se je ozrl okoli sebe ter ugledal zaskrbljene poglede svojih dragih, je nehote začutil, da je legla peza nadenj, da ga je usoda zaznamovala. Ozrl se je v prelepi slovenski svet, v umirajoča jesenska polja, preko venečih gozdov, v blesteče večne plnine — in začutil neskočno ljubezen do tega svojega sveta, do svoje rodne zemlje, s katero se bori za svoja bodoča leta; začutil je, da je res tu doma in da je res svoje domačije svobodni sin.

»Ne boste nas, ne boste nam je vzeli!« so se zarotila usta, iz srca je ojeklenila neizmerna volja, obdržati vse to, kar mu zro oči, ohraniti vso prelepo domačijo, v zelenem polju pokojno počivajočo, stopiti na plan in braniti jo, braniti v čudoviti, novo rojeni ljubezni, ki mu jo je tisti težki dan poklical v novo življenje. Hiteli so pogledi od oči do oči in ukresali neizprosni ogenj v njih, brzeli preurno preko vse slovenske zemlje ter se vračali neutrujeni nazaj k prvemu in zopet naprej do zadnjega, da bi nikogar ne zgrešili ter nikogar ne pustili ob strani, ko gre za celo domačijo. Moč, mladostna volja sta prešinila fantovska telesa, drzen pogum je pregnal oni rahli nemir iz src, ki je vstopil obenem z žalostjo. Sami od sebe so pohiteli fantje v zbor.

Ljudstvo je preje obupavalo v topi apatiji. Prebudili smo ga, pokazali pot, ki vodi iz pasivnosti in propadanja, priklicali smo dotlejšpe enerģije, ki se hočejo otestiti letargije in udeleževati aktivno v borbi z vsemi težkočami, ki ovirajo svobodni razmah in razvoj našemu narodu. Dajte svobodo ustvarjanja novemu jugoslovanskemu človeku, ki se je prebudit iz apatije in hoče delati za svojo državo!

Pred letom dni smo vrgli iskro, ki je zanetila v Dravski banovini mogočen plamen svetega navdušenja; ta iskra je pa preskočila meje naše ožje domovine in danes gore v celi državi kresovi, ki se bodo združili v požar, ki naj očisti in

re ter si obljubili zvestobo in tovarštvo. En sam val nove, mlade sile cveta slovenske zemlje je preplaval vsa njena polja, našel vse njene skrite vasi in sedaj stoje sredi nas dolge, trdno strnjene fantovske vrste, stoje drznih čel in jasnega pogleda — polne neomajne volje, braniti svoj rod in umreti zanj.

In polne jeklene volje, ustvariti nov rod, priboriti si svojo dobo, ki je na pohodu in zavzeti mesto v njej, ki jim ga je usoda dodelila.

V dobi moderne vojne tehnike smo. Nič več se ne javlja sovražnik v odprtih bojnih vrstah pred nami, nič več ne pojo smrtni cevi svoje bobneče pesmi. Izpod neba lega nevidna smrtna rosa, izpod zemlje uhaja neslutena strupena sapa, ki se plazi med nami in pobira žrtve brez krika, brez groma. Rahlo brne akordi bliskovitih srebrnih ptic izpod neba, prita-jeno brnijo stroji pod zemljo — v usjavajoči smrtni melodiji se pogreza svet, nad katerim pošastno plapolajo temna krila njegove najskrivnostnejše, neukrotljive hčerke, ki je iz čarovnih kuhinj starih gradov ubrala pot v velikanske tovarne in se zajedla v zadnji drobci zemeljskega veselstva...

Brez moči je naša telesna sila proti njej, zemeljski hčerki, brez nade morajo položiti orožje pred njo naše moči še tako jeklenih mišic. Človek-žival je izgubil borbo proti človeku-duhu, ki biva v njem.

Duh, ki biva v človeku-živali, ta je neranljiv — proti njemu tudi najmočnejša sila zemlje izgubi svojo moč — ako to on hoče...

Nova doba, ki jo vsi tako željno čakamo, v katero mladina stavlja svoje edino upanje na svetu, je doba duha, doba višjega človeka, ki je premagal žival v sebi ter se povzpел k soncu, odkoder je prišel. Ta doba je naša, dragi moji, edino v tej dobi lahko zmagamo, ker se bomo bojevali brez surove sile, brez krvi. Nasproti zemeljski hčerki temnih kril stoji ponižna, rahlo sijoča božja hčerka Ljubezen — medsebojna, splošna, vse razumevajoča in vse odpuščajoča. Kjer vlada ona, utihnejo strasti in vojni hrum, kjer se je naselila, raste novo življenje in sije sreča. Ne tisti večni mir, ki domuje v grobeh — mir, vir življenja in cvetja v njem hodi z njo in v tem miru čaka borba: kdo bo boljši, kdo večji v dobrem, kdo bo svoje življenje izpolnil najgloblje in oddal čim več svojim dragim!

In v to dobo vodi pot fantovskih strnjenih vrst. To zahtevajo iskrene oči, to zahtevajo polna srca mlade sile. To tako vroče želi in čaka naša ljubljena domača zemlja, nad katero je legla tisti dan tako težka žalost.

V boju je mladini odločen prvi prostor, naj se tega zaveda ali ne. To je bilo že tisočkrat povedano, tako da je postala že staromodna fraza. In vendar preko tega dejstva še danes ne moremo, ker mir-

prerodi vso Jugoslavijo. Mi Slovenci, kot najmanjši med brati, smo danes ponosni, da smo mi zanetili ta sveti ogenj.

V par dneh se sestane naš najvišji forum, zbor delegatov, da izvrši revizijo dela v preteklosti in začrta smernice novemu delu.

Tovariši delegati! Bodite toplo pozdravljeni. Zavedajte se, da stojimo trdno, trdneje kot kdaj prej na braniku. Zavedajte se, da ste izraz volje neštehtih naših organizacij širom Dravske banovine. Zavedajte se, da ste velika nada vsega našega naroda in da vršite zgodovinsko delo. Jugoslavija pričakuje, da boste storili svojo dolžnost.

Avgust Kuster.

Ne zavržite naših položnic! Poravnajte, če še niste, naročnino, drugače oddajte položnice prijateljem, da naročijo »PRELOM«.

no gledamo, kako se drugi med seboj bore za svojo korist, trpimo tako težko, tako da se moramo trdno spomniti na to staro resnico. Skaljen je naš pogled, da ne vidimo, kaj nas lahko druži in kaj nas ovira na tej poti. Ne vidimo, da je edino ljubezen tista mogočna, nepremagljiva vez, ki nas more pripeljati do končne zmage. Med seboj se moramo imeti radi, slovenski fantje, radi moramo imeti našo predrago domačijo — in vsa naša dela mora voditi ljubezen. Naj ti ne bo tovariš tujec, naj ti ne bo nadležnik, ki ti odjeda mesto na zemlji — naj ti bo bližnji tvoj drugi jaz, v katerem moreš videti samo prijatelja. Pouči nevedne, vzdrami speče, podpri omahujoče, slovenski fant! Ne glej prekrizanih rok, kako ti gine rod radi tvoje lenobe, samoljubja in brezbrčnosti. Njegova moč odvisi v prvi vrsti od tebe in ti boš kriv, ako bo sredi poti v lepšo bodočnost žalostno shiral...

Sedaj, ko te je neupogljiva volja, braniti svoj dom, strnila v mogočne vrste zavednih fantov, ostani v tej vrsti, obdrži korak z njo, ki, gnana od elementarnih nagnenj, hiti v bodočnost, da si pribori mesto v njem. Ravno na tvojo razdvojenost, ko je vlekel vsak na svoj kraj, je računal zločinec ter gradil na tvojem oklevanju svoje peklenske nakane. Ne pokaži samo, da so se vsi zmotili v tej čudoviti zaslepljenosti, temveč dokaži tudi, da se zavedaš svojih moči in klika domačije, ki te je spravil v vrste. Zavedaj se moderne vojne borbe, nevidne, zahrbtnje — sredi vsega tega stojiš že danes. Nezaupanje, nakane in grozovita sebičnost mori tvoj rod, v katerem si ti edini še ostal, ki lahko s svojimi mladimi silami pripelješ k ozdravljenju in v novo življenje. Laž med nami, prikrito sovražstvo in užaljeno samoljubje so tvoji večji sovražniki, kot je bojno polje, kamor si mislil, da boš pohitel. Odpri oči okoli sebe, ko si izpregledal na tisti dan, in napolni srce z ljubeznijo do svoje zemlje, rodu in jezika!

Pred temi strnjenimi vrstami bodo obnemogli vsi sovražni poskusi, vsa zaslepljena strast zapeljanih, v tej strnjeni vrsti bo našel tvoj obupujoči rod svojo zadnjo, toda močno tolažbo in oporo. Kot se je spomlad zgrnil zbegani narod okoli nas ter našel v naših besedah prvo tolažbo v pretežkih dneh, tako sedaj, ko niso vzcvetele še nobene lepše rožice, v tej težki preizkušnji osirotel gleda na te, ki si mu zadnji up, in pričakuje, da krepko stopaš po začrtani poti poštenjakov, ki danes grade tebi in vsem tvojim novo, lepšo bodočnost na domači zemlji.

Nobene minute ni oklevati — čas dere naprej in tegoba raste nezmanjšano dalje. Tvoje strnjene vrste so tvojemu rodu potrebne bolj kot kdaj poprej, usoda jih je strnila sama od sebe, in noben zločin sveta jih ne bo raztrgal — če jih ne boš ti sam s svojo neodločno, pomehkuženo roko, z malodušnim srcem in povešeno glavo.

Zatorej naprej — brez strahu, brez miru — naprej za zadnjim ukazom, ki nam ga je dal naš prvi Vodja: Čuvaj Jugoslavijo, čuvaj svoj rod...

ZBOR DELEGATOV »BOJA« dne 8. decembra je določen za 8. uro radi tega, ker se morajo najprej vršiti verifikacije pooblastil, tovarišev delegatov in števila članstva, kar bo trajalo najmanj 2 uri; zborovanje pa je ob 10. uri, torej morejo tovariši z Gorenjskega, Dolenjskega in Štajerskega priti z dopoldanskim vlakom v Ljubljano.

Proslava 1. decembra

S svečane seje O. I. O. Združenja borcev Jugoslavije dne 1. decembra je bila odposlana sledeča brzojavka:

Nj. Kralj. Visočanstvo Knez-Namestnik Pavle, Beograd. Osrednji izvršni odbor Združenja borcev Jugoslavije »Boj« v Ljubljani izjavlja s svečane seje povodom današnje proslave državnega praznika v imenu svojih 250 organizacij, ki so izraz mišljenja vsega ljudstva Dravske banovine, svojo neomajno zvestobo Nj. Vel. Kralju Petru II., Kraljevskemu Domu in nedeljivi Jugoslaviji, stavljajoč vse svoje duhovne in telesne sile v službo Kralja, Domovine in vsega jugoslovanskega naroda pod Vašim modrim vodstvom v izvajanju plemenitih intencij blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja in njegovega manifestata od 6. januarja.

Avugst Kuster, predsednik.

Članski znak je od kr. banske uprave odobren. Prodajal se bo že v soboto na zboru delegatov v Ljubljani po 4 Din.

Zakotna politika

Ako je politika »višje idejno življenje in skrb za javno premoženje«, tedaj se mi ne moremo ravnati pohvaliti s tem, da bi imeli obilico ljudi, ki bi bili resnični politiki. Resnica je, da imamo dovolj pametnih in pošteni javnih in političnih delavcev, ki pa so po krivdi povojne politične miselnosti po večini potisnjeni ob stran.

Nikjer drugod niso povprečni ljudje zasedli tako odgovornih mest v vseh področjih državnega življenja od gori do doli, kakor ravno pri nas. Odkod to pride?

Odgovor bi se našel z ene strani v splošnem duševnem in moralnem stanju povojne družbe, z druge strani pa v prepovršnem obravnavanju vseh problemov, ki so se tako nenadoma pojavili v našem novem življenju. Namesto politikov so se pojavili politikanti, namesto politike javnih forumov se je razpasla zakotna politika.

Politikanti so bili vedno in v vseh parlamentarnih državah. To je plast ljudi, ki so »bistrili« vse večje formule vodilnih oseb ter iz njih po svoji glavi delali te ali one zaključke, največkrat napačne in pretirane. Sem spadajo tudi ljudje, ki niso imeli nič svojega, nikake miselnosti; zato pa so pograbili te ali one politične fraze ter jih razmetavali po kavarniških in gostilniških kotih dokazujoč, kako dobro vedo, kaj kje delajo in kaj bo nastalo po kaki čisto navadni debati v skupščini ali po kaki časopisni polemiki. Kar pa je najbolj čudno, je to, da so ti ljudje vendarle mogli često vplivati na gotove činitelje v družabnem življenju.

Iz njihovih vrst se rekrutirajo takozvani »agitatorji« — tista vrsta pokvarjenih ljudi — mlajših in starejših — šolan in nešolan — v mestu in na vasi, — ki raznašajo verno glas svojih gospodarjev in ki nastavljajo svoja pleča (prepogostokrat pa tudi svojo malho).

Politično delovanje »izbranih očetov« na eni strani in delovanje »agitatorjev« na drugi strani, sili vse politike, ki so morda imeli dobro voljo in razumevanje za večja državna vprašanja, da čisto proti svoji volji trošijo svojo delavnost v malenkostnih zadevah, to je v tistih, katere obravnava lokalna ali plemenska zakotna politika. Oni se ne morejo otrestiti tistih posameznih agitatorjev ali strankarskih organizacij, kakor si na primer ne morejo misliti volilne agitacije brez podeljevanja cigaret, vina, obedov in velikih obljub med svoje pristaše. Tako je došlo tako daleč, da za poslanca že skoro ne more kandidirati človek, ki nima globokega in polnega žepa ali varnega ozadja — pa najsi je še tako pameten in pošten, najsi je njegova etična in intelektualna politična podlaga še tako dragocena.

Zakotna politika je podjarmila naše najboljše politične glave. Ona se poraja v raznih kotih in se nadaljuje do skupščinskih kuloarjev; čuje se pa tudi s same govorniške tribune. Zato naš čas ne pozna ravnih potov v idejnem življenju; zato je naša doba neenačelna; odtod prihaja še ta ali ona pomembnejša motnja našega edinstva. Če bi ne bilo te zakotne in ciganske politike, ne bi prišlo do takih paradoksov v našem javnem življenju.

Morda bi kdo ugovarjal, češ, da ni mogoče voditi politike v ravni črti, ker je zložena od raznih komponent in ker je odvisna od mnogih časovnih in osebnih momentov. Zato je že v rimski dobi nastala prislovice, da je politika vlačuga. Toda ako bi tudi osvojili

to stališče, ostala bi velika resnica: da se v političnem poslu ne more že prav vsakdo udeleževati, kot to delajo pri nas, ter da morejo trajni politični uspehi izhajati samo iz vzvišene in jasne ideologije, ki mora biti izraz stvarnih potreb cele nacije.

Poglejmo dnevno časopisje, ki dnevno poroča o samomorih radi poneverbe ali o poneverbi z begom. Odkod to prihaja? Poleg drugih razlogov je pri nas temu vzrok ravno političarstvo. Po potih zakonite politike in po vplivu »agitatorjev« se je zavleklo v državno službo toliko nesposobnih in nedostojnih ljudi, da trpi radi njih vsa administracija in vsi tisti, ki imajo opravka z njo.

Strahovalci naše vasi

Čudna stvar je to, da imamo po deželi skoro v vsakem kraju, v vsaki vasi po enega ali več tičev, ki strahujejo svoj kraj kot šiba božja. Oni pomenijo vse, povsod so udeleženi, v vsa nacionalna, prosvetna in gospodarska društva in organizacije se dajo voliti na prva mesta — da si okrepijo hrbtenico. Posvetijo se z vso strastjo in špekulacijo strankarski politiki, katera jim da končno najmočnejša sredstva v roke.

Nato pa prične strahovlada nad ljudstvom, od katerega zahtevajo slepo in suženjsko pokorščino v javnem in privatnem oziru — sicer jo upornikom! Njihova roka je dolga in zna udariti, da boli! Vse trepeti pred njimi — saj oni imajo moč, kolosalne zveze, imajo vpliv na službe, na tisoč stvari, ki se tičejo življenjskih vprašanj podeželskega inteligenta, kmeta in delavca. Vmešavajo se v prosvetne in učiteljske zadeve, vse imajo pod svojo komando, kot kaki turški paše — ljudstvo pa smatrajo za divjačino v svojem lovskem revirju. Diktirajo cene kmetu, ki jim mora prodati, kar pridelja, pod ceno — da gre tem več dobička v njihovo nenasitno žrelo. Kupujejo posestva, eno za drugim — saj jih dobijo poceni od kmetov, ki pridejo na boben. Imajo tudi kako industrijo, auto, morda celo grajščino — po »potrebi« pa so zopet preprosti »kmetje« in obležajo ob slovesnih prilikah celo narodno nošo...

Tak tič je često kljub navidez velikemu vidnemu premoženju zadolžen do vratu, ker si poceni izposluje posojila tam, kjer vé, da se bodo bali terjati — in ga drago izposoja takim, od katerih vé, da ga ne bodo mogli pravočasno vrniti. Posledica je: sam stoji kot stavba na pesku, vsak močnejši veter bi ga lahko podrli — toda tisti ubogi njegovi, z dušo in telesom zasluženi dolžniki morajo podpirati tisto trhlavo stavbo pri volitvah, v društvih in organizacijah, vsepovsod...

Taki podeželski strahovalci našega poštenega ljudstva so brez srca, so često hujši, kot so bili neusmiljeni valpti bivših grajščakov. Najslabši so oni, ki se skrivajo za prozorno krinko nekega navideznega »naprednjaštva«. Vse to ni plod fantazije — to so resnične figure nasilnih trotoev, ki vihtijo svoj bič nad našo krvjo. Ljudstvo se jih boji in se zaupno pritožuje nad njimi našim odposlancem, kadar pridejo na nedeljske zборе — ti pa so se prepričali, da je res tako.

Ali res ni prav nikogar, ki bi napovedal takim strahovalcem neusmiljen boj, kot, ki bi jih stresel za vrat in pritisnil ob zid?!

*

Mi bojovníki pa vprašamo: kako je mogoče, da so taki pokvarjeni elementi zrasi ljudstvu čez glavo, kako je mogoče, da se je razbohotilo toliko plevela na naši domači njivi? V svoji otroški poštenosti smo molali, zaupali in poslušali škranjca nad poljano — plevel pa je rastel, rastel... Kako strašno spoznanje.

Ker pa imamo neomajno vero v veliko poslanstvo Kralja, nedeljive države Jugoslavije in vsega našega naroda, hočemo biti odslej trdi in nepopustljivi. Zato kličemo vsem, ki klonejo: ljudje božji — čeprav je pozno, ni še prepozno! Zavijajmo rokave! Vse pošteno kmetsko in delavsko ljudstvo, vse pošteno in še nenagnito izobraženstvo kličemo v zbor! Oklenimo se »Boja« prav vsi, zberimo se okrog svojih starih bojovniških zastav, sklenimo se v enotno fronto borcev-pobranjaki! Ko bomo v tovariški slogi zbrani vsi, vse pošteno ljudstvo brez razlike, brez ozira na nekdanjo strankarsko pripadnost in prepričanje — takrat bomo močni in nepremagljivi. Kamor bomo stopili na tehtnico, se bo povesila v naš

Agitatorji gledajo na politično življenje države samo iz sebe in za sebe, oni niso idealisti. Naši politični voditelji pa so brez močne volje, da bi se otreli škodljivcev. Da bi ostali še naprej »voditelji«, žrtvujejo velik del svojega ugleda in svojih oficijelnih natečaj. Parlamentarno življenje je izgubilo zelo mnogo od prvotne zamisli in vrednosti, pokazalo se je tudi v zapadni Evropi kot okrnjeno in neučinkovito. Zato ni čudno, da so v mnogih državah prodrli na površino ljudje z močno voljo, ki so bili prežeti z resničnim rodoljubjem. Pred njimi pa sta se nujno morala ukloniti zakotna politika in političarstvo. — »Otadžbina«, Beograd.

prid! Takrat bo tudi konec vseh strahovalcev naše vasi.

Ne stojte ob strani — delajte z nami! Gre za vse! Gre za srečo najdražjega, kar imamo — za srečo naše, iz trpljenja rojene Jugoslavije, za srečo našo, naših domačij, naših otrok. Mislino na žalostno preteklost — delajmo za jasno bodočnost!

Kmečki borec.

Še je bizeljskega vina!

Celo sedaj, ko naš kmet tako težko proda, kar si je pridelal v potu svojega obraza, se najdejo pijavke, ki bi hotele živeti na račun kmetovega znoja. Če pripeljejo kmetu kupca za vino, zahtevajo od prodanega litra po 50 par za sebe, sicer rajši rečejo interesantom, da bizeljskega vina ni več in jih pošiljajo preko Sotle.

Tovariši gostilničarji, odklonite vse posrednike, ki se vam vsiljujejo! Obrnite se naravnost na tov. Smerkeja Franjo (Gornja Sušica) ali Druškovića Djuro (Mala vas), ki imajo naslove vseh kmetov, ki še čuvajo v kletih dobro bizeljsko kapljico, za pišček vina pa na tov. Podvinskega Franjo (Blatno — Pošta Pišec). Po dejansko sklenjeni kupčiji vam prva dva tovariša stavita brezplačno na razpolago tudi voz, da si odpeljete vino domov.

V samopomoči je naša rešitev. Posegajte po njej, pa boste pomagali sebi in bližnjemu!

Sajenje sadnih dreves.

Opozorjam ljubitelje sadnih dreves in lepega sadja, posebno one, ki mislijo spomladi saditi drevesca, da si sedaj pripravijo potrebne jame, 10 m eno od druge, obširno do 2 m v premeru. Razlika med tem, kdaj da so jame skopane, je zelo velika. Jama, v jeseni skopana dobro prezebe, zemlja se lepo razrahlja, mrčes se uniči, dočim pride v jame, skopane spomladi, ves mrčes spet v moko in težko zemljo, potem pa na mlada drevesca, katera več ali manj uniči. Torej na delo, dokler dopušča čas in ne čakajte na pomlad, ker boste imeli veliko škode. Več in podrobnije o sadjereji v prihodnjih številkah.

Vatro Kosi, strok. ekonom.

Važna knjiga o minimalnih mezdah

Centralno tajništvo delavskih zbornic nam je letos dalo dragoceno knjigo gosp. Bogdana Krekića: Radnička nadnica kao privredni, socijalni i kulturni faktor. (Razmatranja u prilog donošenja zakona o minimalnim nadnicama.) Hvaležni smo autorju in založniku, da sta nam dala na razpolago tako izborna in široko dokumentirano študijo o problemu minimalnih mezd, ki tvori od nekdanj odločno zahtevo našega gibanja.

Autor analizira uvodoma nominalne mezde, glede katerih je znano, da so močno padle, kar je tudi razumljivo, ker se je kupna moč dinarja zelo dvignila, nato pa pobije zmotno trditev, da so se realne mezde celo nekoliko dvignile. Na podlagi indeksnih števil dokazuje, da so realne mezde vseskozi tudi občutno padle, da je torej kupna moč delavčeve mezde tudi znatno zmanjšana. Ta ugotovitev je vsekakor važna. Nadalje preide na fiziološke potrebe delavca in njegove rodbine in ugotavlja količino živila, t. j. beljakovin in kalorij, ki so za ohranitev zdravja potrebne. »Narodi, ki kronično stradajo, bodo brez milosti propadli. Tih degeneracija naroda je neizbežna posledica slabe prehrane generacij.« Potem navaja statistične podatke o zdravstvenem stanju naših delavskih družin in ugotavlja, da naše delavstvo naglo propada, da umrljivost strahovito raste in

MOŠKA OBLAČILA PO MERI in IZGOTOVLJENA, v veliki izbiri, — najcenejše pri Jos. Rojina, Ljubljana.

da začenja naša rasa ugašati radi stradanja. V prihodnjih poglavjih nam podaja nekaj teorije o mezdah in o njih gibanju ter preiskuje vprašanje, kaj govori za nizke mezde, kaj pa za visoke ter kaj proti njim. Ta razlaga izzveni v strahoviti obsodbi sistema nizkih mezd, ki uničuje produktivno moč naroda ter mu zlomi življenjsko silo. Nato opozarja na važnost socializiranega dela mezde, ki gre za razna socijalna zavarovanja, ki so za delavce in njih svojece že zato neobhodno potrebna, ker delavec nima možnosti štediti, nekdo pa mora zanj skrbeti v primeru boleznit itd. Prehaja na potrebo državne intervencije glede višine mezd ter glede te potrebe citira nepriznane avtoritete: Adama Smitha, Sismondija, Ricarda in Rodbertusa, pravke one klasične šole narodnega gospodarstva, ki je postala osnova liberalizmu, v čigar imenu je delavska mezda nezaščitena in neusmiljeno potiskana navzdol! Kdor torej zagovarja liberalne principe in priznava vodilne klasične nacionalne ekonomike, ta je v mezdnem vprašanju vezan ravno na nasprotno, kakor je najbrž doslej mislil.

V ostalem delu knjige prehaja avtor na mezdo kot na mednarodni problem in daje z nekaj statističnimi podatki jasno sliko mezdne situacije v najvažnejših državah. Na podlagi praktičnih primerov prihaja spet do zaključka, da je edina pravilna pot — visoke mezde. Kmalu po vojni je mednarodni urad dela postal oder, ki so se na njem odigravali raznovrstni poskusi, doseči mednarodno konvencijo o minimalnih mezdah. Pisec opisuje težkoče, ki so tu nastale, toda končno je leta 1928. vendar prišlo s 76 proti 21 glasovi do konvencije o minimalnih mezdah: na str. 98 in 99 nam podaja avtor glavno vsebino te konvencije, ki je dala posameznim zakonodajam široko osnovo, na kateri so dolžne izvajati svoje norme o minimalnih mezdah po svojih posebnih okoliščinah. Nato izvaja: »Predstavniki naše vlade so sodelovali na konferenci, ki je sklepala o tej konvenciji. Priznati se jim mora, da so pripomogli, da je prišlo do te konvencije, ker so vedno pravilno gledali na to stvar, izjavljajoč, da je intervencija države v določanju minimalnih mezd ne le koristna, temveč tudi potrebna. — Tako stališče predstavnikov naše vlade ji tem bolj nalaga moralno obveznost, da sprejeto konvencijo o minimalnih mezdah ratificira ter da jo vzame za podlago svojega dela na tem polju.« — Ob zaključku nam daje avtor pregled tozadevne zakonodaje v drugih državah, kjer je doživela krasne uspehe in se vseskozi izborna obnesla, ter končno še teoretično razsvetljuje vprašanje, kakšna naj bi mezda bila, ter opozarja na nujnost in važnost problema, ki ga je treba takoj rešiti.

Mi smatramo uvedbo minimalnih mezd za enega najvažnejših problemov našega naroda. Odločno se izrekamo za takojšnjo proglašitev zakona, ki nam jo itak nalaga mednarodna konvencija, ki je nastala ob sodelovanju naše vlade. To konvencijo moramo predvsem ratificirati. Pa ne le zunanja obveznost, tudi lastni interes, resnični, ne zlagani, nacionalni interes od nas brezpogojno zahteva, da ta problem takoj ustrezno rešimo.

Konkurenčna borba med industrijami sili podjetnike, da skušajo zmanjševati stroške fabrikacije in režije tam, kjer se dajo zmanjšati. Marsikatera postavka pa tvori že v naprej določeno število, ki je pač treba z njo računati. — Ker je naše delavstvo nezaščiteno in skoraj popolnoma neorganizirano ter nima vpliva, se na postavko mezde strahovito pritiska celo tedaj, kadar konkurenčna borba skoraj da ne pride do izraza, torej le v cilju povečanja že itak ne preskromnega zaslužka tovarn (n. pr. tekstilne stroke). Te okoliščine naravnost kriče po normiranju minimalne mezde, ki morajo z njo vsi tovarnarji računati kot z vnaprej določeno kalkulacijsko postavko.

Vsa izvajanja gosp. Krekića podpisujemo z obema rokama. Njegovo argumentacijo in njegove zahteve lahko »Boj« mirne duše v celoti sprejme v svoj program, kakor je doslej sprejel v svoj program načelno zahtevo po minimiranju mezd.

Borba obrtnikov

RESOLUCIJA.

Zbor obrtništva, prirejen dne 2. decembra 1934 v okviru obrtniškega tedna ugotavlja:

Da je gospodarska depresija, ki traja že tretje leto, zarezala v obrtniško delavnost dravske banovine globoko brazdo in da grozi nadaljnje trajanje te krize izpodjesti tla najštevilnejše zastopanim panogam rokodelstva v banovini. Ob priliki občnih zborov obrtniških združenj pa tudi ob vseh drugih sestankih smo opozarjali na te pojave, katerih posledice se kažejo v prekomernih odjavah obrtnih listov, ki so dosegli že dosedaj zavrato višino 6600 a rastejo naprej, iznašali smo obsežnan program naših predlogov in zahtev, s katerimi ukrepi in na kakšen način bi se moglo omiliti težkoče in neprilike, ki jih neizogibno izživlja sedanja depresija, toda žal moramo ugotoviti, da ti naši predlogi niso našli pravega odmeva in ukrepi, v kolikor je do njih sploh prišlo, niso pokazali pričakovanega učinka.

Položaj se je poslabšal posebno zadnje leto vsled zmanjšanja odnosno popolnega zastoja v gradbeni delavnosti, kakor tudi znatno povečanih javnih dajatev. Obstojne nevarnost da se prilike še bolj posostrijo, nelegalno obratovanje še nadalje razmahne in tako položaj preostalim obrtniškim obratom še bolj oteži. Zato niso egoistični interesi obrtniškega stanu, ki nalogajo našim stanovskim organizacijam dolžnost, da zainteresirajo in opozorijo in s posebnim poudarkom ponovno na te pojave in težkoče, prikažejo nazorno posledice, ki jih je imela gospodarska depresija že dosedaj ne samo za obrtništvo, marveč tudi za položaj ostalih panog, katerih interesi so nerazdružljivo povezani s stanjem, napredovanjem in propadanjem rokodelstva.

Današnji režim zunanje trgovine omogoča še vedno povsem nepotreben uvoz konkurenčnih izdelkov iz inozemstva na škodo domačega dela in zaposlitve obrtništva.

Profesionistovska dela vrše v mnogih industrijskih podjetjih inozemci, ki bi jih bilo po izvajanju odredb zakona o zaščiti delavcev že davno treba nadomestiti z domačimi.

Pri državnih dobavah in javnih delih, ki presegajo kljub vsej štednji ogromno vsoto od 3 milijard dinarjev letno, so interesi širokih krogov obrtništva vse premalo vpoštevani. Forsira se režijsko delo državnih delavnic, ki je mnogo manj racionalno, pa tudi dražje, kot bi bilo delo poklicnih obrtnikov.

Nikakor ni primerno, da v sedanjih časih kaznilnice in poboljševalni zavodi, samostanski in drugi humanitarni zavodi izvršujejo rokodelska dela tudi za široko publiko in odjedajo še oni bori zaslužek obrtništva, ki bi mu sicer preostal.

Ekspanzivnost nekaterih industrijskih panog na komercialni eksploataciji našega notranjega tržišča je zavzela tak obseg, da resno ogroža obstoja rokodelstva in poklicne trgovine istih strok že v najbolj oddaljenih gorskih krajih, a vsi dosedanjí apeli, da se širjenje teh podružnic omeji, niti pri zadnji uredbi niso našli zadostnega vpoštevanja. Vsi navedeni nedostatki, ki so bili že tolikokrat predmet naše kritike in razprav, zahtevajo nujno vpoštevanje in odpomoči. Obramba obrtništva proti tem pojavom je tudi v interesu širših krogov gospodarstva nujna in neodložljiva.

Potrebni so pa tudi pozitivni ukrepi, da se omogoči obrtnikom, da vzdržijo težko borbo s sedanjo krizo, med katere štejemo v prvi vrsti zahtevo, da naša privilegirana obrtna banka v Beogradu prekrbi obrtništvo izdatnejše kredite in znižaja za že obstoječe, kakor tudi za bodoča posojila obrestno mero na višino, ki bi bila bolj skladna s sedanjim težkim položajem obrtništva. Davčna novela o prihodninskem minimumu za obrtništvo se je izkazala v praktični izvedbi kot prekruto breme za najšibkejšo obrtniške obrate in jo je treba na podlagi številnih ugo-

tovitev njene nevzdržnosti revidirati in omejiti. Tudi višina pavšala je za obrtnike, ki so le v kratki dobi sezone nekoliko zaposleni, a v ostalem času nimajo skoro nikakega dela, prehuda in je treba, da se zadevne določbe izpopolnijo in nezaposlenost v večini davčnega leta vpošteva s sorazmernim odbitkom.

Večkrat napovedana preorijentacija naše strokovne prosvetne politike, še vedno ne najde v okviru državnega proračuna pravega izraza. Naše strokovno pa tudi nadaljevalno šolstvo se bori z največjimi težkočami in se ne more razviti ter izpopolniti na ono stopnjo, kakor bi zahtevala naša prilika in tehnika sedanjega časa. Tu potrebujemo in pričakujemo odločne izpremembe, istotako pa tudi v politiki pospeševanja obrti in uporabe zadevnih sredstev, ki stojijo ministrstvu v to svrhu na razpolago, da bi se mogla s tem denarjem doseči sistematična specializacija obrtniških profesionistov.

Apeliramo končno na vso nacionalno javnost, da povsod in vselej zahteva domače blago, daje prednost domačemu delu v interesu državne skupnosti in konsolidacije našega gospodarstva.

Ustanovni občni zbori »Boja«

DORNOVA PRI PTUJU. Ustanovni občni zbor »Boja« se je vršil 25. nov. ob 11. uri v gostilni Slana. Predsednik pripravljalnega odbora tov. **Jakob Peteršič** pozdravi vse navzoče, posebno pa še odposlanca O. I. O. tov. Vladislava Fabjančiča, zastopnika mariborske kraj. organizacije, tuk. rojaka tov. dr. Janka Pihlarja iz Maribora in zastopnika ptujske krajeve organizacije tov. dr. Vinke Brenčiča iz Ptuj. Nato je imel predsednik lep spominski govor za blagopokojnim Viteškim Kraljem Aleksandrom I. Zednitem, ki je padel kot mučenik za svoj narod, za mir, red in pravico. Naš največji Bojovnik za svobodo in Veliko Jugoslavi je postal žrtev zločinske roke baš pri tem največjem delu za narod in domovino. Zapustil nam je oporoko: »Čuvajte Jugoslavijo«. Naša sveta dolžnost je, da ob krstu naše organizacije prišemo na Njegovo oporoko »Čuvati hočemo Jugoslavijo«! Njegov spomin pa počastimo s trikratnim »Slava«! Ostanemo neomajno zvesti tudi našemu novemu kralju Petru II. (»Živijo«!) — Tov. Peteršič poda nato besedo zastop. in predsedniku ptujske organizacije. Tov. dr. Brenčič pozdravi v imenu ptujske organizacije zborovalce ter v jedernatih besedah obrazloži nadstrankarski cilj »Boja«. Povdarja, da se v tej organizaciji zbirajo ljudje, ki se borijo za red, pravico in poštenje ter vzpodbuja zborovalce, da se oklenejo »Boja« z največjo vmeno. Za tov. dr. Brenčičem pozdravi zborovalce v imenu mariborske organizacije naš rojak, tov. dr. **Janko Pihlar**. V zanosa polnih besedah nam čestita ob krstni slavi naše kraj. organizacije in z odločnimi besedami potrdi

izvajanja tov. dr. Brenčiča. Poudarja, da z ustanovitvijo skupine delo še ni dokončano, marveč se šele prične. Agitirajte od moža do moža za dobro stvar! Povejte tudi drugim, ki se zborovanja niso udeležili, kar ste slišali! Zbirajte se pogosto, da tako krepite duh tovarištev! Predvsem pa širite naš »Prelom«! Če niste v stanju, da si ga naročite sami, se združite 4 ali 5 tovarišev, pa si naročite 1 izvod, kajti naše glasilo »Prelom« je edina stalna vez med vami in vašimi tovariškimi organizacijami v celi Dravski banovini. — V imenu O. I. O. v Ljubljani pozdravi zborovalce priljubljeni tov. **Vladislav Fabjančič**. Podal je izčrpno poročilo o stanju »Boja«, poudaril, da je organizacija »Boja« tako velika in mogočna, kakršne ne beleži do danes pri nas niti ena organizacija. V Dravski banovini obstoja že blizu 300 organizacij. Dotaknil se je tudi vprašanja organizacije kmetskega stanu ter poudaril, da edino v »Boju« je dana možnost za dosego prave kmečke organizacije. V posebnem poglavju je razpravljal o davčnih bremenih, kjer je ostro kritiziral sedanjo davčno prakso. Pravi: »Kmet ostrže oveo samo do kože, zato da bi drugo leto dobil spet volno od nje. Če pa bi ji slekel tudi kožo, gotovo, da drugo leto od te ovce ne bo dobil več volne, prav tako je tudi z davki.« Govor tov. Fabjančiča je žel veliko odobravanje pri zborovalcih. Sledile so volitve odbora, Predlagana je naslednja lista: predsednik **Jakob Peteršič**, posestnik, Dornova; podpredsednik **Jože Pihlar**, pos., Velovlak; tajnik **Joško Uršič**, trg., Mezgovci; blagajnik **Janko Čuš**, posest. sin, Dornova; gospodar **Jože Muršič**, posestnik, Borovci;

Čenjenim čitateljem

naznanjamo, da smo se preselili v nove obratne prostore v

Igriško ulico 10

ter se v nadalje priporočamo.

S spoštovanjem

JAKOB FLIGL, dediči
LJUBLJANA, IGRISKA 10

Kleparstvo in vodovodne inštalacije.
Zahtevajte proračune! Telefon 33-53

arhivar Ivan Cimerman, posestnik, Pacinje; Odborniki: Brmeč Ivan, posestnik, Pacinje; Janez Ficjan, posestnik, Velovlak; Dokl Rudolf, posestnik, Borovci. Namestniki: Bezjak Franc, posestnik, Mezgovci; Toplak Franc, pos. sin, Dornova; Družovič Alojz, posestnik, Velovlak. Nadzorni odbor: Janžekovič Franc, posestnik, Dornova; Obranc Franc, posestnik, Borovci; Cizerl, posestnik, Pacinje. Vsi predlagani so bili izvoljeni soglasno z dvigom rok. Članarina se določi 6 Din letno ali 0.50 Din mesečno.

RADOVLJICA. Dne 25. novembra se je vršil ustanovni občni zbor krajeve organizacije v Radovljici v restavraciji Kunstelj. Navzočih je bilo 250 članov krajeve organizacije in članstva iz okolice. Ob pol 12. uri je otvoril predsednik tov. Resman občni zbor, ter se po daljšem toplem nagovoru spominjal blagopokojnega kralja. Nagovor je zaključil s trikratnim »Slava« zborovalcev blagopokojnemu velikemu bojovniku. Nato pozdravi odposlanca Osrednjega izvršnega odbora tov. Sifrara in dr. Ražma, člane pripravljalnih odborov: Mošnjec—Ljubno, Kropana, Kamnagorica ter krajeve organizacije Ovišice in zastopnika vlade komisarja Stadlerja. Predsednik omenja številne zapreke, katere so se delale organizaciji, ki je imela napovedan občni zbor že meseca julija t. l., omenja delo pripravljalnega odbora in navaja komemoracijo v spomin blagopokojnega kralja, ki se je vršila v Gasilnem domu dne 18. oktobra t. l. in po kateri se je članstvo udeležilo žalne maše ter prehaja nato na prvo točko dnevnega reda: Odobritev pravil. K besedi se zgleda tov. Sifrara iz Ljubljane, ki nato čita pravila točko za točko in k posameznim točkam dodaja temeljita in izčrpna obrazložanja. Nato se izvoli odbor. Odborniki: Ažman Šime, posestnik, Lancovo; Eržen Janez, posestnik, Zg. Lipnica; Zupanc Franc, posestnik in trgovec, Lancovo; Zverov Alojzij, posestnik, Predtrg; Grile Franc, zidarski mojster, Radovljica; Resman Franc, hranilniški ravnatelj, Radovljica; dr. Triller Mirko, odvetnik, Radovljica; Bogataj Vinko, posestnik in klobučar, Radovljica; Vurnik Alojzij, kamnosek, Radovljica; Mencinger Janez, kleparski mojster, Radovljica; Prešeren Jože, trgovec, Lesce; Kežar Miha, posestnik, Studenčice. Namestniki: Vovk Jakob, krojaški mojster in posestnik, Lancovo; Fister Franc, posestniški sin, Brda; Fajfar Janez, ključavničar, Predtrg; Grimšičar Jakob, krojaški mojster, Radovljica; Brate Leo-

Fabjančič Avgust:

Križev pot slovenskih fantov

(Iz spominov na deveto ofenzivo pri Kostanjevici l. 1916.)

Znočilo se je in bila je že popolna tema. Tam na levo se je žalostno svetlikalo nebo od sovražnih žarometov, na ušesa nam je pa udarjalo tresoče bobnenje in grmenje težkih topov. To grmenje je bilo vse bolj strašno, vse bolj grozeče kakor na tirolski fronti. Z vsakim korakom smo bili bližje temu grmenju, tej grozi. Ustavili smo se. Za tisti dan smo bili na cilju. Odkazali so nam barake, ki so bile postavljene ob cesti. Večerje nismo dobili nikakšne. Spali smo zelo slabo. Dramilo nas je grmenje topov, ki je bilo neznosno. Ko smo se drugo jutro nekoliko razgledali, smo takoj spoznali, da tukaj dopolnjujejo razbit polk, ki ga bo treba postaviti na bojišče. Vprašam vojaka: »Kateri polk je to?« Odgovoril mi je: »Nem tudum« in ošabno šel naprej. Takoj sem videl, da smo pri Madžarih. Res, bil je to madžarski pešpolk št. 48.

Prišel je tisti poročnik, ki nas je prejšnji dan prevzel. Ukazal je nastopiti. Vedel sem, da je prišel trenutek, ko nas bodo porazdelili k svojim vodom. Stopil sem pred njega in ga prosil, da naj nas Slovence pusti skupaj, da nam bo lažje, ker ne razumemo madžarskega jezika. Poročnik se je ironično nasmehnil in me izročil nekemu naredniku, kjer sem bil dodeljen med same Madžare. Tudi druge

Slovence je porazdelil tako, da niti dva nista ostala skupaj. Tako smo ostali Slovenci razkropljeni in osamljeni, tuje med tujimi. Že to nam je bilo težko, ko smo se morali tovariši ločiti drug od drugega, saj smo se po bratovski ljubili; to je bil pa še le začetek naše Kalvarije... Čez dan smo dobili še vse potrebno za na bojišče. Vsak 240 ostrih patron, vsak 3 ročne granate, vsak eno plinsko masko in razen bajonetov, ki smo jih že imeli za naš puške, smo dobili še ob pas brusena dvorezna bodala.

Ko je nastopila noč, je bila še razdelitev vina in drugih priboljškov, katere so pa Madžari nam Slovincem zelo skopo odmerili. Imel sem vtis, da nas smrtno sovražijo. Po razdelitvi smo pa takoj odšli proti bojišču. Pičlo uro smo korakali v štiristopih. Potem so se pa bataljoni razdelili in vsak je korakal proti tistim postojankam, ki so mu bile določene za obrambo. In zopet so se bataljoni razdelili v stotnije in se razšli v noči. Že smo blizu. Povelje se glasi, da se moramo razstaviti eden za drugim in hoditi v razdalji 5 korakov. Sovražnik nas krepko pozdravlja s svojo artiljerijo. Zdaj pa zdaj se kateri od naših zvrne po tleh, zadet od kamenja ali kosa granate. Ko pridemo na določeno mesto, se posamezni vodi zatečejo v kaverne, ki so bile nekoliko nazaj od glavnega strelskega jarka. Vojaki, ki so imeli do našega prihoda zasedeno to točko, so bili zelo redkoštevilni. Smrt je močno razredčila njih vrste. Kot odrešene duše iz vic so se počutili srečne, da so zopet smeli

enkrat nazaj. Oh, kako rad bi šel z njimi, pa ne smem, saj sem šele prišel v vice...

Že takoj ob prihodu sem bil določen za patroljo. Šli smo v glavni strelski jarek, a potem še naprej izven jarka, tja za grobljo kamenja, kjer smo opazovali in poslušali. Prvo noč ni bilo nič posebnega. Obe artiljeriji, avstrijska in italijanska, sta se borili med seboj. Kmalu sem se privadil tega potresajočega grmenja, ko sem videl, da za mene ni nikakšne nevarnosti. Iz daljave je bilo slišati tudi praske patrolj, ki so trčile skupaj. Na tistem mestu, kjer je bila naša patrolja, ki je potem stražila naše postojanke, pa ni bilo prav nič. Nekako zadovoljno sem se počutil, ko sem se proti jutru vračal s straže, misleč, saj menda ne bo tako hudo! Bila je pa to le tišina pred nevihto. Ko se je začelo svitati, je pa bilo kakor bi izbruhnil pekel. Granate so padale, drobile, lomile in razkopavale. Kamenje, pesek in zemlja je letela v zrak, med to razdivjano maso pa roke in noge ter cela človeška telesa, od katerih je padal drob. Tiščali smo se v podzemskem rovu in vsak hip pričakovali, da se bo vse sesulo na nas. Naši obrazi so postajali nekako kamenito sivi, oči pa steklene. Čakali smo brez besed in pričakovali, kdaj bo po nas.

Ognjena nevihta pa divja nad nami, pred nami, za nami, povsod. Brezizrazno gledamo drug drugega, na ušesa nam pa grme strahoviti udarci granat, ki pretresajo ozračje in to nesrečno zemljo. Vem, da bom moral umreti, zato samo

prosim Boga, da bi brž udarila tista, ki me bo rešila te groze. Ure dolge kakor večnost. Peklenska nevihta se stopnjuje v orkan. Ali se podira svet? Zraven mene se nekdo divje zakrohoče. Njegov gove oči me spominjajo na norca, ki sem ga nekoč videl. Seveda ne tega, ki me sedaj prijemlje in hoče plesati z menoj. Njegov krohot je blazen. Še bolj se ga bojim kakor granate. Ubogi revež! Zblaznel je od strahu...

Umira dan, tam za gorami... Noči se. Kakor, da so se upehale skrite pošasti, ki so bruhale na nasstrah in grozo, ogenj in železo, smrt in razdejanje. Z nočjo je ponehalo streljanje. Umolknili so topovi, le tu in tam je še divje zarohnela kakšna »osemindvajšča«... Komaj sem se zavedel, že slišim svoje ime. Ukaz se je glasil: »Takoj patrolje ven!« Jaz sem bil določen prvi. Ker sem bil Slovenec, me ni rešilo to, da sem bil prejšnjo noč že na straži. Moral sem iti. Šest nas je bilo določenih od naše stotnije. Vodja patrolje je bil četovodja. Dobil je še kratka navodila in odšli smo v temno noč. Kot mačke smo se plazili po jarku, ki je bil po nekaterih mestih popolnoma sesut od sovražnih granat. Šli smo izven jarka in opazovali na sovražno stran. Bližamo se sovražni bojni črti in skušamo ugotoviti, če se mogoče ne pripravlja sovražnik za nočni napad. Sovražnik nas začuti. Naenkrat se zasveti sovražni žaromet, ki nas napravi popolnoma vidne in že padejo preko nas salve. Nihče zadet. Vržemo se k tlom in se razlezemo narazen.

(Dalje.)

pold, starešina finančne kontrole, Radovljica; Zark Janez, posestnik, Lesce. Nadzorstveni odbor: ing. Zupanc Jernej, posestnik, Lancovo; Lerh Franc, knjigovoz, Radovljica; Kumerca Janko, lesni manipulant, Lesce. Delegati: Resman Franc, hranilniški ravnatelj, Radovljica; dr. Triller Mirko, odvetnik, Radovljica; Zupanc Franc, trgovec, Lancovo; Janc Florjan, posestnik, Radovljica. Soglasno se je sprejel predlog, da znaša letna članarina 9 Din za vsakega člana.

SKOFJA VAS. Pripravljalni odbor »Boja« v Škofji vasi pri Celju je sklical za nedeljo, dne 25. t. m. ustanovni občni zbor krajevne organizacije, ki se je vršil v gostilniških prostorih g. Pepce Fazarine v Trnovljah. Zbor je vodil tovariš Fazarine Alojz, ki je doslej vodil tudi vse predpriprave za ustanovitev organizacije ter ob konstituiranju sklepčnosti z značilnim otvoritvenim govorom ob 15. uri zabil novo postojanko našega pokreta v neposredni bližini Celja. Zborovanja so se udeležili delegati krajevnega izvršnega odbora v Celju tovariši Orel, Fazarine in Veble, ki so bili od zborovalcev sprejeti z ono tovariško toplino, ki dobro de. Pred prehodom na dnevni red je predsedujoči podelil besedo tovarišu Orlu, predsedniku okrožnega odbora »Boja« v Celju, ki se je v svojem govoru spominjal Onega Velikega Borca, katerega življenja nit je bila pretrgana z gnusnim marseilleskim zločinom v času, ko je s svojim delom obetal narodu vpostavitve konsolidiranih razmer. Ginjeni ob spominu velike tragedije so zborovalci s trikratnimi »Slava« klici počastili spomin Viteškega Blagopokojnika. Oporoka blagopokojnega kralja Aleksandra I. našega viteškega borca — tako nadaljuje tovariš Orel — je za nas iskrene državljane najsvetejši zakon in naša rodoljubna dolžnost bo, da bomo pod vodstvom našega mladega kralja Petra II. državo očuvali pred vsem zlom. — Ob splošni vidni pozornosti so zborovalci sledili izvajanjem tovariša Veble-ta, ki se je kot tajnik okrožnega odbora dotaknil bistva organizacije in v stvarni razlagi zajel globoko v jedro glavnih pogojev našega organizacijskega življenja. Prvi in glavni pogoj je gojitev iskrenega tovarištva med članstvom, kajti le ob iskrenem tovarištvu in medsebojnem zaupanju je mogoče, da se odpravijo vrzeli, ki škodujejo razvoju sožitnega življenja in konstruktivnega dela tako v lokalnem kakor tudi v splošno narodnem gospodarstvu. S prikazovanjem tipičnih primerov iz današnjega življenja je govornik izluščil grehe, ki se dan za dnevom ponavljajo v borbi za eksistenco, kjer vselej opažamo, da je moralna medsebojnega spoštovanja in zaupanja globoko padla in da je zlo denuncijantstva s strahotno naglico zajelo vse plasti naroda. Tudi se je dotaknil svetosti zakonov. Narod na deželi vidi v zakonih vso zaslombo, zato je tudi glavna zahteva »Boja«, da se zakoni spoštujejo dosledno od slehernega državljanca, ker samo na ta način bo mogoče vpostaviti pošteno življenje. — Pravila, ki jih je tovariš Veble prečital in k posameznim točkam podal potrebna pojasnila, so bila soglasno osvojena. Po sprejetju pravil, je predsedujoči prešel k volitvam. Izvoljeni so bili na povsem demokratični način v odbor sledeči tovariši: Mahne Franc, za predsednika; Fazarine Alojz za prvega in Samec Josip za drugega podpredsednika; za tajnika Stepišnik Ciril; za blagajnika Čater Franc; za gospodarja Kvas Josip; za arhivarja Zidanšek Franc; za odbornike Okorn Anton, Gaber Franc, Spes Ignac, Gorišek, Ivan, Gorjanc

Martin; za namestnike: Mahen Anton, Zvižaj Franc, Janc Anton, Dreml Josip in Žumer Martin. V nadzorni odbor: Weber Josip, Bincel Anton, Senegačnik Ignac in Stožir Martin. — Članarina je bila določena na Din 6.— letno, in poleg tega vplača vsak na novo pristopivši član še vpisnino 2.— Din. — Pri slučajnostih se je oglašil k besedi tovariš Anton Fazarine, drugi podpredsednik okrožnega odbora v Celju, in je v zelo obširni razlagi podal splošni pregled življenja na deželi z narodno gospodarskega vidika. Naglašal je, da ne tiči delo »Boja« v tem, da konstatiramo ono, kar je že bilo, temveč, da s pametnim delom na podlagi prestanihkušenj začnemo drugo življenje, ki bo celokupnemu narodu v korist, posebno onemu na deželi, ker od blagostanja podeželskega naroda v naši agrarni državi je odvisna konsolidacija vsega ostalega življa v državi.

BIZELJSKO. Končno smo imeli v nedeljo, dne 2. t. m. tudi pri nas ustanovni občni zbor krajevne organizacije »Boja«, na katerega smo že toliko časa, pa ne po naši krivdi, čakali. Tudi tokrat ni šlo gladko, toda končno je vendar moralo biti, — maloštevilni nekaterniki so tudi tu potisnjeni ob zid. Ljudstvo je izpregovorilo in si ustanovilo svojo organizacijo. Zbor je otvoril predsednik pripravljalnega odbora tov. Smrkej Franjo s kratkim in jednatim govorom ter dal nato besedo odposlancu O. I. O. »Boja« tov. Šturmu, ki je v daljšem programatičnem govoru objasnili smernice pokreta »Boja« za gospodarsko obnovo po načelu pravičnosti in poštenosti. — Sledile so volitve, pri katerih je bil enoglasno izvoljen naslednji odbor: predsednik Smrkej Franjo, Gornja Sušica; podpredsednik Kocjan Alojz, St. vas; tajnik Iljaž Jožef, Gornja Sušica; blagajnik in arhivar Drušković Djuro, Stara vas; odborniki Strmecki Rudolf, Gor. Sušica; Vrenko Franc, Premelč Andrej, Brečna vas; Iljaž Alojz, Nova vas; Cizelj Anton, Stara vas; Lupšica Ivan, Drenovec. Namestniki: Petrišič Anton Orešje; Znidarič Martin, Drenovec; Drenek Martin, Stara vas; Strmecki Andrej, Gregovce; Jelčič Franjo, Brezovica. Nadzorni odbor: Verstovšek Ivan, Stara vas; Vovk Franc, Gor. Sušica; Lipej Jožef, Stara vas; Gregelj Jože, Gor. Sušica; Petrišič Jože, Bizeljska vas. Delegati za banovinski zbor: Smrkej, Drušković, Vrenko. — Članarina je določena na Din 5.— letno. Število vpisanih članov se je že na ta dan približalo dvestotam, vse pa kaže, da bomo stopili v novo leto podvojeni po številu. Slednjič je spregovoril sedaj že izvoljeni predsednik kraj. organizacije, spominjajoč se našega vrhovnega komandanta Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je padel kot junak v borbi za Jugoslavijo in Njegovega naslednika Kralja Petra II. S trikratnim »Slava« padlemu borcu in trikratnim »Živio« naši novi nadi, mlademu kralju Petru II. je bil med velikim navdušenjem vseh navzočih zbor zaključen.

RAJHENBURG. V nedeljo 9. decembra bo ob 7. uri zjutraj v Marijini baziliki spominjska sv. maša za padle vojake. Cerkveni govor bo imel tovariš vojni kurat Bonač. Po sv. opravi bo sestanek vseh članov »Boja«, Rajhenburg, v dvorani »Slomškovega doma«. Na sestanku bodo poročali o gibanju in delu »Boja« tovariši delegati osrednjega izvršnega odbora iz Ljubljane ter zastopniki sosednih organizacij. Dolžnost vseh članov je, da se sv. opravila in sestanka polnoštevilno udeležijo.

Doma in na tujem

Za spomenik kralju Aleksandru so na Sušaku zbrali doslej 400.000 dinarjev. Koliko pa v Ljubljani?

Smrtna obsodba morilcev Pančurja in Laknerja je potrjena. Pravici je zadoščeno.

Tvornice orožja »Škoda« pri Plzinju na Češkem delajo na vso paro. Naročila so letos mnogo večja kot lani. Bodočnost je vse bolj roznata, kruha lahko zmanjka, orožja pa ne bo.

Koliko so letos izvozili smederevskega grozdja? Nad 600 vagonov, to je, če računamo štirideset vagonov na vlak, 15 popolnih vlakov. Grozdje je šlo v Nemčijo, na Češko in v Avstrijo.

Kar se tiče goste megle, Ljubljana daleč zaostaja za Londonom. Zadnje čase je tako pritisnila — v Londonu namreč — da je moralo mnogo uradnikov prenočevati v uradih, ker si niso upali domov.

Poneverba. Bivši načelnik davčne uprave v Kuršumliji Uroš Miličević je poneveril nad 300.000 dinarjev.

Mednarodni položaj je napet. Zato se Anglija hitro oborožuje. Vlada je sklenila, da poveča vojne izdatke za 60 milijonov funtov.

Dr. Beneš je odložil predsedstvo Sveta Zveze narodov, dokler se bo razgovarjalo o jugoslovanski obtožbi.

Italija je izjavila na temelju razsodbe turinskega sodišča, da ne izroči Pavelića in Kvaternika, češ, da za to ni povoda.

Bat'ja je prodril v Indijo. 14 km od Kalkute zida tovarno na obali svete reke Gangesa. Podjeten je, to se mu mora priznati, in kdor se hoče z njim boriti, mora biti prav tako podjeten, če ne še bolj.

Madžarska tisočletna kultura se imenitno odraža v tem, da imajo doma nad en milijon nepismenih.

Slavnega angleškega pisatelja Bernharda Shawa je zadela kap. Mož je tako duhovit, a obenem žolčen, da bi bila marsikoga kmalu zadela kap, ko je bral njegove puščice in koprive, zdaj je pa njega zadelo.

Znana filmska igralka Brigita Helm bo sedela, in sicer dva meseca. To pa zato, ker je povzela neko žensko. Ker pa bi bilo joj, če bi se v življenju tako gladko godile take stvari kot na platnu, so jo obsodili na brez-pogojen zapor.

Akademski slikar Jakac, naš rojak, je portretiral na dvoru rumunsko kraljico mator, rumunskega princa Nikolaja in ministra Jevtića. Zaupanje, ki mu ga izkazuje dvor, je veliko priznanje njegovim umetniškim sposobnostim.

Neko francosko-italijansko društvo name-rava — ustanovljeno je že — prevrtati Mont-Blanc v svrhu avtomobilskega prometa med Francijo in Italijo. Tunel bo dolg 12 km.

Rektorat ljubljanskega vseučilišča je razpisal mesto vseučilišnega tajnika.

Na Dunaju je zavlada čudna epidemija. Samomorov je bilo v novembru povprečno pet na dan.

Diplomatske besede. Predsednik francoskega parlamentarnega odbora za zunanje zadeve je dejal: »Vtis, ki ga je Laval prinesel iz Zeneve, je še precej povoljen, ne glede na številne težave sedanjega evropskega položaja po marsejskem atentatu in pred saarskim plebiscitom.«

Diskusija »Boja« v Trg. domu ta petek odpade. Prihodnja bo 14. t. m.

Škodovi zavodi

trgovina za elektrotehnične predmete
pasaža palače »Viktorija«

Žarnice, lestence, svetiljke za nočne omarice in vsa druga svetilna telesa, likalnice, kuhalne plošče ter ves ostali elektrotehnični material kupite najceneje.

Priporoča se

Civ. Ing. M. A. Štebl

Zastopstvo Škodovih zavodov

Lastnik L. Pavlič

Smučarske čevlje!

prave, nepremočljive, ročno delo; športne moške, ženske in otroške se dobi v veliki izbiri in po nizkih cenah pri

A. ŽIBERT

LJUBLJANA, Prešernova ul.

Na zalogi ima tudi veliko izbiri snežnih čevljev v najnovejših oblikah in galoše za gospode.

SUKNO TEOKAROVIC

Odeje, pletilno volno in barete dobite po ravnokar znatno znižani ceni

Oglejte si zalogo, ne da bi morali kaj kupiti

LJUBLJANA
GRADIŠČE 4 NASPROTI DRAME

Kupujte domače blago

Naše cene in kvalitete vsakega zadovoljujejo!

DEŽNIKE NOGAVICE

na drobno in na debelo
kupite najugodnejše
v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana

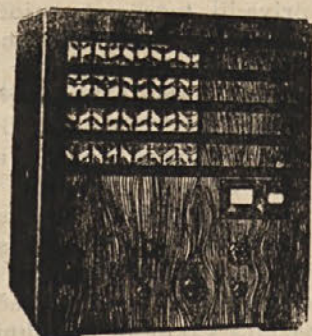
Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd

Kralja Milana 13

Zagreb

Jurišićeva ul. 8

Prijetni so večeri po trudapolnem delu pri dobrem super Aparatu **ORION** za kratke, dolge in normalne valove, izravnavo fadigov, indikator tiho nastavitve, itd. Dobite ga po ugodnih odplačilih pri

RADIOVAL

Ljubljana:

Dalmatinova ulica 13.

Celje:

Prešernova ulica 24.